

Ece Ayhan'ın “Kınar Hanımın Denizleri” Kitabında Yer Alan İsim- Fiil, Sıfat-Fiil ve Zarf-Fiil Grupları

Damla Kaval*

ORCID: 0000-0002-1434-0749

Öz

Dil yüzyıllardır sanat aracı olarak kullanılmaktadır. Şüphesiz bu kullanım yazar tarafından bilinçli olarak örülmüştür. Yazarın oluşturduğu kurmaca dil içerisinde her kullanım önem taşımaktadır. Bu çalışmada fiilimsi gruplarının tanımı yapılmaktadır. Ece Ayhan'ın Bütün Yort Savul'lar kitabındaki Kınar Hanımın Denizleri bölümünde bulunan isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil grupları incelenmektedir. Kitapta yer alan 27 şiir incelenerek elde edilen sonuçlar sayısal verilerle ortaya konulmaktadır. Bu inceleme sonucunda isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil gruplarından yola çıkarak yazarın edebi yönüne atıfta bulunmaktadır. Böylelikle yazarın ifade gücünü ortaya koymak ve dil bilimi incelemelerine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler : Ece Ayhan, İsim-fiil grubu, Sıfat-fiil grubu, Zarf-fiil grubu, Kınar Hanımın Denizleri

Gönderme Tarihi: 18/02/2019

Kabul Tarihi:20/03/2020

* Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, E-Mail: damlakaval@gmail.com

**Groups of verbal nouns, verbal adjectives and adverbial verbs in Ece
Ayhan's book “Kınar Hanımın Denizleri”**

Damla Kaval

ORCID: 0000-0002-1434-0749

Abstract

Language has been used as an art tool for centuries. Surely this usage consciously covered by the author. Every usage is important in the fictional language created by the author. Gerundial groups are defined in this study. In this study verbal noun, verbal adjective and verbal adverb groups found in section Kınar Hanımın Denizleri of Ece Ayhan's book Bütün Yort Savul'lar are examined. The results obtained by examining the 27 poems in the book are revealed by numerical data. Based on verbal adjective, verbal adverb and verbal noun groups are referred to the literary direction of the author. Thus it is aimed to demonstrate the author's strength of expression and contribute to linguistic studies.

Keywords: Ece Ayhan, Verbal noun group, Verbal adjective group, Verbal adverb group, Kınar Hanımın Denizleri

Received Date: 18/02/2019

Accepted Date: 20/03/2020

Группы существительных, прилагательных и наречий в книге Эджа Айхана "Море Конар Ханим"

Резюме

Язык использовался в качестве инструментального искусства на протяжении веков. Несомненно, это использование было намеренно связано автором. Каждое использование важно на вымышленном языке, созданном автором. В этой статье приводятся определения групп глаголов. Команда разработчиков, в этом исследовании исследуются группы прилагательных, глаголов и существительных в книге Эдже Айхан «Все святы зашиты» глава «Море Кинар-Ханым». Результаты исследования 27 стихотворных следов книг, были представлены в численных данных. Основываясь на группах прилагательных-глаголов, наречий-глаголов и существ-глаголов, задерживается ссылка на литературный аспект автора. Цель исследования - показать выразительную силу автора и внести вклад в языкознание.

Ключевые слова: Эдже Айхан, группа существительных-глаголов, группа прилагательных-глаголов, группа глаголов-наречий, море Кинар-ханым

Получено: 18/02/2019

Принято: 20/03/2020

Giriş

Kelime grubu, bir varlığı, bir kavramı, bir niteliği, bir durumu, bir hareketi karşılamak veya belirtmek, pekiştirmek ve nitelenmek üzere, belirli kurallar içinde yan yana dizilmiş kelimelerden oluşan yargısız dil birimidir.¹

İsim-fiil grubu, -Iş/-Uş, -ma/-me, -mak/-mek isim-fiil eklerinden birini almış bir fiille, ondan önce gelen, ona bağlanan ögelerden oluşur. İsim-fiil eki almış fiil, yüklemcik görevindedir.²Sıfat-fiil grubu, -An, -AcAK, -AsI, -AR/-r, -DIk/-DUk, -mAz, -mIş/-mUş, sıfat-fiil eklerinden birini almış bir fiil ve bu fiille ilişkili diğer ögelerden oluşur.Zarf-eylem öbeği, bir zarf-eylem eki ile ona bağlı bir veya birden çok ögeyle kurulan söz öbeğidir.³Zarf-fiil eklerinden birini alan fiil yüklemcik görevindedir.

İsim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil grupları yüklemcik görevindedir. Bu yüklemciklere öznecik, yer tamlayıcısı, zarf tümleci, belirtili ve belirtisiz nesne ögeleri bağlı bulunabilir. Bu ögeler bağlı bulunduğu takdirde yüklemcik olarak değerlendirilir.

Kısaltmalar

ycik : yüklemcik

öcik : öznecik

yt : yer tamlayıcısı

zt : zarf tümleci

bln : belirtili nesne

bsn : belirtisiz nesne

İsim-Fiil Grubu

göge (yt) / ağış (ycik) : isim-fiil grubu

¹ Leylâ Karahan, *Türkçede Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2007, 39.

² Mehmet Özmen, *Türkçede Sözdizimi*, Ankara: Karahan Kitabevi, 2016, 117.

³ Günay Karaağaç, *Türkçenin Dil Bilgisi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2013, 456.

cezayir menekşelerini seçip (zt) / satın alış (ycik) : isim-fiil grubu

ibraniceden (yt) / çizmek (ycik) : isim-fiil grubu

bu kente (yt) / bir güvercin (öcik) / çizmek (ycik) : isim-fiil grubu

güvercinin gözlerini (bln) / çizmek (ycik) : isim-fiil grubu

yüzümde (yt) / bir pazar gününden (yt) / kalma (ycik) : isim-fiil grubu

belki (zt) / bir gün (zt) / belki (zt) / eve (yt) / dönmek (ycik) : isim-fiil grubu

ibrahim'in ismail'in ishak'ın anaları gibi (zt) / halklar olmak (ycik) : isim-fiil grubu

pera'da düşünmek (öcik) / istemek (ycik) : isim-fiil grubu

pera'da (yt) / düşünmek (ycik) : isim-fiil grubu

kanlı nigâr'ı goygoycularla düşünmek (öcik) / istemek (ycik) : isim-fiil grubu

kanlı nigâr'ı (bln) / goygoycularla (zt) / düşünmek (ycik) : isim-fiil grubu

ablamin taşlığa (yt) / güzleri (zt) / uzamış masallardan bir halı (bsn) / sermek (ycik) :
isim-fiil grubu

biraz konuşmak (bsn) / istemek (ycik) : isim-fiil grubu

biraz (zt) / konuşmak (ycik) : isim-fiil grubu

sonra (zt) / çekip gitmek (ycik) : isim-fiil grubu

denizleri (bln) / geçiş (ycik) : isim-fiil grubu

Sıfat-Fiil Grubu

o sahibin sesi gramofonlarda (yt) / çalınan (ycik) : sıfat-fiil grubu

dipsiz kuyulara (yt) / su olan (ycik) : sıfat-fiil grubu

ters (zt) / yakılmış (ycik) : sıfat-fiil grubu

ut (bsn) / çalan (ycik) : sıfat-fiil grubu

hep (zt) / içinde (yt) / birikmiş (ycik) : sıfat-fiil grubu

ut (bsn) / çalan (ycik) : sıfat-fiil grubu

efendisine (yt) / arsenik (bsn) / götüren (ycik) : sıfat-fiil grubu

makasla (zt) / kesilmiş (ycik) : sıfat-fiil grubu

vaktinde (zt) / ölmüş olduk- (ycik) : sıfat-fiil grubu

kinleri gibi (zt) renk renk (zt) / ölmüş (ycik) : sıfat-fiil grubu

birdenbire (zt) / bitecek (ycik) : sıfat-fiil grubu

geceleeri (zt) kapkara düşünceli şapkasız sokaklar arasında (yt) / bidenbire (zt) raslanmış (ycik) : sıfat-fiil grubu

sabahlara değin (zt) / dövülmüş (ycik) : sıfat-fiil grubu

neden (zt) / böyle (zt) / çırılçıplak olduk (ycik) : sıfat-fiil grubu

gölgesiz (zt) / bomboş (zt) / yenilmiş (ycik) : sıfat-fiil grubu

küstahça (zt) / şapkasız (zt) / ters (zt) / çevrilmiş (ycik) : sıfat-fiil grubu

çay çuvalları üzerine (yt) / oturmuş (ycik) : sıfat-fiil grubu

hiç (zt) / batmayan (ycik) : sıfat-fiil grubu

daha (zt) / çizilmemiş (ycik) : sıfat-fiil grubu

hiç (zt) / yaşamamış (ycik) : sıfat-fiil grubu

akdeniz'e (yt) / uzanmış (ycik) : sıfat-fiil grubu

hep (zt) / Türkçe (bsn) / konuşan (ycik) : sıfat-fiil grubu

Türkçe sigaralar (bsn) / tütüren (ycik) : sıfat-fiil grubu

abi artık istesek de ölemeyiz (bsn) / diyen (ycik) : sıfat-fiil grubu

sonraları (zt) / Romalılara karşı yürüyerek (zt) / yorulan (ycik) : sıfat-fiil grubu

hiç (zt) / soyutlanmamış (ycik) : sıfat-fiil grubu

soda (bsn) / içen (ycik) : sıfat-fiil grubu

bizim laternada (yt) / dokuduğumuz (ycik) : sıfat-fiil grubu

gücüme (yt) giden (ycik) : sıfat-fiil grubu

Harmonie'lere (yt) / çekilmiş (ycik) : sıfat-fiil grubu

kantoları (bln) / soyutlanmış (ycik) : sıfat-fiil grubu

hiç (zt) / ölü bütünü kucaklamış atonal kantolar (bsn) / düşünmedik (ycik) : sıfat-fiil grubu

ölü bütünü (bln) / kucaklamış (ycik) : sıfat-fiil grubu

Türkçe cumartesilerle (zt) / gelen (ycik) : sıfat-fiil grubu

halklar (bsn) / dedik (ycik) : sıfat-fiil grubu

tüm (zt) bilip bilmedik (ycik) : sıfat-fiil grubu

iki deli çocuğun uyuduğu saatlere (yt) / rastladık (ycik) : sıfat-fiil grubu

tanzimat fermanında (yt) / unutulmuş (ycik) : sıfat-fiil grubu

ölü teyzesine (yt) / yazlığa (yt) giden / (ycik) : sıfat-fiil grubu

siyah bira (bsn) / içen (ycik) : sıfat-fiil grubu

gecelerin ilerlemiş saatlerinde (zt) / tramvaya (yt) / binen (ycik) : sıfat-fiil grubu

denizlere (yt) / çıkan (ycik) : sıfat-fiil grubu

leblebici horhor'a (yt) / alkış tutan (ycik) : sıfat-fiil grubu

dikran çuhacıyan'a (yt) /çiçek (bsn) / atan (ycik) : sıfat-fiil grubu

Zarf-Fiil Grubu

ablam (öcik) / ölümler aşkı pera'nın caddelerinden (yt) / geçerken (ycik) : zarf-fiil grubu

cezayir menekşelerini (bln) / seçip (ycik) : zarf-fiil grubu

o zamanlardan beri (zt) / sürme kirpiklerini (bln) / aralayarak (ycik) : zarf-fiil grubu

akşamları (zt) / kuyulara (yt) / ağlarken (ycik) : zarf-fiil grubu

kinleri gibi renk renk ölmüş atlarını (bln) / bırakıp (ycik) : zarf-fiil grubu

bir şarap gibi gönüllerimizi (bln) / alıp (ycik) : zarf-fiil grubu

başka bir sesi ve bayraklar dolusu bir bayramı (bln) / kente (yt) / İbraniceden (yt) /
çizerken (ycik) : zarf-fiil grubu

çirkin bir şekilde (zt) / gelir gelmez (ycik) : zarf-fiil grubu

kuzeye doğru (zt) / titreyerek (ycik) : zarf-fiil grubu

ayaklarımızın altında (yt) / kezlerce (zt) / deniz çayımızı (bln) / içerken (ycik) : zarf-fiil
grubu

Akdeniz (öcik) / akdeniz'de (yt) / çay (bsn) / içerken (ycik) : zarf-fiil grubu

aynı verimli kız (öcik) / boğularak (ycik) : zarf-fiil grubu

pabuçlarımı (bln) / sürüyerek (ycik) : zarf-fiil grubu

ıslık (bsn) / çalarak (ycik) : zarf-fiil grubu

babasını (bln) / bir göl olarak (ycik) : zarf-fiil grubu

çay çuvalı üzerine oturmuş dul bir Çingene kadın (öcik) / pulsu yüzünü (bln) /
çevirerek (ycik) : zarf-fiil grubu

gün (bsn) doğuyorken (ycik) : zarf-fiil grubu

kendi deniz lehçeleriyle (zt) / gülerek (ycik) / ağlayarak (ycik) / bağırarak (ycik) : zarf-
fiil grubu

sonraları (zt) / Romalılara karşı (zt) / yürüyerek (ycik) : zarf-fiil grubu

üç aylar (öcik) / girerken (ycik) : zarf-fiil grubu

istanbullu ölümcülere (yt) / takılıp (ycik) : zarf-fiil grubu

kuyulara (yt) / eğilip (ycik) : zarf-fiil grubu

ölümcülere (yt) / selam verirken (ycik) : zarf-fiil grubu

geceleri (zt) / yüreğine (yt) / bir ay (öcik) / girerken (ycik) : zarf-fiil grubu

çarşambaları (zt) / gidip (ycik) : zarf-fiil grubu

en cumartesi bir İstanbul (öcik) / düşünerek (ycik) : zarf-fiil grubu

tanzimat fermanında unutulmuş Hacivat (öcik) / gelip (ycik) : zarf-fiil grubu

Sonuç

Fiilimsiler uzun cümleler kurmaya yarayan aynı zamanda isim, sıfat ve zarf yaparken fiillerden faydalanarak hareket barındıran dil bilimsel yapılardır. Fiilimsiler cümlede yüklemcik adını verdiğimiz yardımcı unsurlardır. Yükleme yani temel yargıya yüklemcikle bağlanarak uzun cümleler kurulmaktadır. İsim-fiiller eylemin adını, sıfat-fiiller eylemin niteliğini, zarf-fiiller ise eylemin gerçekleşme tarzını bildirmektedir. Kınar Hanımın Denizleri adlı eserde 17 adet isim-fiil grubu, 44 adet sıfat-fiil grubu, 27 adet zarf-fiil grubu yer almaktadır. Sıfat-fiil grubunun oranı isim-fiil grubu ve zarf-fiil grubundan daha fazladır. Sıfat-fiil grubunun fazla olması şairin sözcükleri nitelikleriyle birlikte kullandığını, betimleyici yönünün kuvvetli olduğunu göstermektedir. Zarf-fiillerin kullanımı yüklem zaman ve durum bakımından nitelendiğini bildirmektedir. İsim-fiillerin kullanımı diğer fiilimsi gruplarına göre daha azdır fakat bu grubun kullanımı da hatırı sayılacak düzeydedir. İsim-fiil grubunun varlığı eylemlerin eylemsel işlevinden ziyade eylemin ad olarak bulunmasının göstergesidir.

Kaynaklar

KARAHAN, L., *Türkçede Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2007.

ÖZMEN, M., *Türkçede Sözdizimi*, Ankara: Karahan Kitabevi, 2016.

KARAAĞAÇ, G., *Türkçenin Dil Bilgisi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2013.